

YAŞAN KURULAN

RAGIP AKYAVAŞ

Kandilli

Lâf lâfı açar derler, bu sabah da lâfı Kandilli'den açtık.
Ya kandilin yağı veya bizde söz tükenecek..

Eskilerin Bahçe-i Kandil dedikleri yer hepimizin bildiği Kandilli'dir. Gerçi Zonguldak'ta, Aşkale'de de Kandilli adını taşıyan yerler varsa da bahsetmek istediğimiz Kandilli onlar değil. Usküdar'dan vapura atlayıp Anadolu kıyısını takip ederseniz, Kuzguncuk, Beylerbeyi, Çengelköyü. Vanıköyü derken Kandilli iskelesine rampa edersiniz.

Evliya Çelebi'nin Kandilli Has Bahçesi veyahut Bahçe-i Kandil dediği yer burasıdır. Göksu'nun güney batısında bir bağ-ı iremdir diye ballandıra ballandıra bahsettiği Kandilli'yi ilk çağlarda yaşayan Yemen Padişahı Şeddad'ın cennet bahçelerine benzetmiştir.

Filhakika Kandilli'nin havası gayet lâtif, ahalisi zarif insanlardır. Beylerbeyi'nin teşrifati, Çengelköyü'nün sebzevatı meşhur olduğu gibi Kandilli'nin de yazması meşhurdu.

Dikkat edin bakın, bir yerin havası lâtif midir, ahalisi mutlaka zariftir. Alemdağı'na, Sarıyer üstündeki Belgrad Ormanlarına çok gitmişsinizdir. O güzellim ormanlarda, o cennet dağlarda ayı gördünüz mü hiç? Bulunmaz ki göresiniz. Havası hafif gelir onlara.. Bu gibi mahlukat oralarda yaşayamazlar, barınamazlar..

İklimin ruhlar, mizaçlar üzerinde yaptığı tesir pek büyüktür. Gezdiğim dolaştığım çöllerde yüzü gülen zarif insana hiç tesadüf etmedim. Hani rahmetli Kel Hasan efendi, Naşid ve Hazım gibi ölüleri bile güldüren bu üç sanatkâr bir araya gelseler, çöl halkının çehresinde en ufak bir tebessüm bile yaratamazlar. Güler yüzölçümüne sebep, iklimin güzelliği, havanın letafetidir!..

Sultan Üçüncü Murad Kandilli'yi pek severmiş. O zamanlarda Has Bahçenin içinde çeşmeler, müzeyyen kâşaneler varmış.

Sekizinci asırda İstanbul tarihini yazan P. G. Incielyanın verdiği başka bir malûmata göre, Sultan Dördüncü Murad oradaki uzun serviyl kandillerle süsleterek geceleyin yakırdığı ve genlikler yapıldığı için bu mevkie Kandilli adı verilmiştir.

Eskilerin Bağ-ı Cınan (cennet bahçeleri) dedikleri bu yerde muhtelif zamanlarda muhtelif Padişahlar tarafından inşa olunan kasırlardan bugün eser kalmamıştır. Yerlerinde yeller esmektedir. Benim gördüğüm bildiğim bir saray ile iki yalı duruyor. Tepedeki saray Sultan İkinci Mahmud'un kızı Adile Sultan sarayı olup halen Kandilli Kız Lisesidir. Aşağıdaki yalılardan biri Cemile Sultana aitti, yandı. Diğer Sultan Azız devri vükelâsından Edip efendiye aitti. Çocukluğumda bu yalıda allece bir kaç gün misafir kalmıştık. O devirlerde Boğaz en kıbar ve müreffeh günlerini yaşıyordu. İstanbul nezaketinin yatağı idi denilebilir.

